

Wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet in verband met de invoering van een verplichte gedragscode ongewenst gedrag

Reactie op de internetconsultatie over deze wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet.

Algemeen

De FNV vindt het heel goed dat het kabinet de aanpak van ongewenst gedrag serieus neemt door de gedragscode wettelijk te verplichten. De maatschappelijke kosten van ongewenst gedrag zijn immers hoog. Het risico op een ongeval is bijna twee keer zo hoog als er sprake is van ongewenst gedrag.

Ongewenst gedrag zorgt naar schatting jaarlijks voor gemiddeld zeven extra verzuimdagen per slachtoffer. Dit kost werkgevers 1,7 miljard euro aan loondoorbetaling!

Uit TNO-onderzoek blijkt dat intern ongewenst gedrag in alle sectoren voorkomt. De sectoren horeca, industrie, vervoer en opslag, cultuur en overige dienstverlening en openbaar bestuur scoren bovengemiddeld (NEA 2023).

Gedragscode met handhaving heeft toegevoegde waarde

De gedragscode is een preventief en effectief middel om ongewenst gedrag op de werkvloer tegen te gaan. Uit de jaarlijkse publieksmonitor (NAP) blijkt dat tweederde van de mensen waar een gedragscode in hun organisatie is, aangeeft een betere werksfeer te ervaren. Driekwart geeft aan daardoor makkelijker grenzen te kunnen aangeven aan collega's.

Helaas heeft nog maar 38% van de bedrijven een gedragscode. Zelfregulering werkt dus onvoldoende! Een wettelijke verplichting is noodzakelijk om de gedragscode daadwerkelijk in alle bedrijven in te voeren.

Als FNV steunen we daarom dit wetsvoorstel en dringen we aan op een spoedige invoering.

De FNV is positief over het opnemen van sanctiebeleid als onderdeel van de gedragscode, het overtreden van de regels is daarmee niet vrijblijvend.

Daarbij vindt de FNV het van belang dat er ook ingezet gaat worden op effectieve handhaving van de Arbeidsomstandighedenwet. De RI&E en het plan van aanpak zijn immers ook verplicht en nog lang niet alle bedrijven voldoen aan deze verplichting. Met alle mogelijke gevolgen voor de arbeidsomstandigheden van dien.

Lage kosten invoering

Spoedige invoering moet ook mogelijk zijn door de lage kosten. De FNV vindt het positief dat uit het, door het ministerie uitgevoerde, onderzoek naar regeldrukeffecten blijkt dat de verplichte gedragscode niet leidt tot hoge regeldrukkosten. Vermeende regeldruk kan dan ook geen argument zijn om niet over te gaan tot een wettelijk verplichte gedragscode. Bovendien wil de FNV erop wijzen dat de (sociale) veiligheid van werknemers nooit ondergeschikt gemaakt kan worden aan regeldruk.

Ook voor kleinere organisaties (tot 10 medewerkers) kan het invoeren van een gedragscode een effectief middel zijn voor sociale veiligheid. Brancheorganisaties zouden daarbij kunnen ondersteunen, dat beperkt de regeldruk voor werkgevers.

Inbedding in Arbobeleid in samenspraak met de werkvloer

We zijn van mening dat het erg belangrijk is dat de totstandkoming van de gedragscode onderdeel is van gesprekken op de werkvloer. Het kopiëren van gedragscodes van andere organisaties of het gebruiken van voorbeeldcodes leidt niet tot een passend en gedragen beleid. Uit onderzoek¹ blijkt dat de effectiviteit van de gedragscode groter is als werknemers betrokken zijn bij het opstellen ervan. Naast het instemmingsrecht van de medezeggenschap (WOR, artikel 27 lid 1d) pleit de FNV voor het actief betrekken van de werkvloer. Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat frequente voorlichting ook leidt tot grotere effectiviteit.

Ondersteuning van werkenden

In het wetsvoorstel in de Arbeidsomstandighedenwet (artikel 5a lid 2c) staat de mogelijkheid tot ondersteuning benoemd. Een van de mogelijkheden voor ondersteuning is de vertrouwenspersoon. De wettelijke regeling van vertrouwenspersonen is aangenomen door de Tweede, maar nog niet door de Eerste Kamer. De vertrouwenspersoon zou ook in dit wetsvoorstel benoemd dienen te worden, in verwijzing naar dat wetsvoorstel.

Het is belangrijk te benoemen dat het bij de ondersteuning van werkenden die te maken hebben met ongewenst gedrag, niet alleen over opvang gaat, maar ook over nazorg. De effecten van ongewenst gedrag (voor zowel slachtoffers, getuigen als beschuldigen) kunnen groot zijn en leiden tot verzuim. Nazorg staat nu niet benoemd in de Memorie van Toelichting. De FNV pleit ervoor om dit toe te voegen.

In de Memorie van Toelichting dient voor de duidelijkheid verwezen te worden naar de handreiking van de regeringscommissaris te verwijzen, te weten: [Handreiking tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag werkvloer vernieuwd | Nieuwsbericht | Arboportaal](#).

Tot slot

De FNV staat positief tegenover de spoedige invoering van dit wetsvoorstel. Een wettelijk verplichte gedragscode zal helpen om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

¹ *Beleidsonderzoekers 2018: Omgaan met ongewenste omgangsvormen; de toegevoegde waarde van een gedragscode*